

L'acolliment residencial dels infants i els adolescents tutelats

L'article 20 de la Convenció sobre els drets de l'infant estableix una jerarquia entre els recursos alternatius al nucli familiar de l'infant: primer, la família extensa; després, l'acolliment familiar en família aliena; després, l'adopció, i, només en cas que res d'això sigui possible, l'acolliment residencial.

D'altra banda, dels set tipus de mesures de protecció que estableix la Llei 14/2010, els drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, dos fan referència a l'acolliment residencial: l'acolliment en un centre públic o concertat i qualsevol altra mesura de tipus assistencial, educatiu o terapèutic aconsellable, d'acord amb les circumstàncies de l'infant o de l'adolescent, tipologia de mesura que sembla que faci referència a l'internament en centres específics per a necessitats especials.

L'atenció residencial ha estat objecte de recomanacions per part del Consell d'Europa, com ara la Recomanació 1071 (1988), sobre el benestar dels infants: l'atenció residencial per als infants i els adolescents; i la Resolució (77) 33, sobre els recursos alternatius a la família en el sistema de protecció, que insisteix que el recurs de protecció assignat a un infant o adolescent compleixi els requisits per assegurar el màxim grau de satisfacció de les seves necessitats emocionals i del seu benestar físic.

Alguns centres són massa grans i hi manquen educadors

L'infant té dret a un entorn de criança, d'afecte i d'educació que substitueixi els pares i que li cobreixi les necessitats bàsiques en la vida quotidiana, i també ha de poder rebre l'atenció i el tractament rehabilitador que li calgui. La vida dels infants en centres és o pot ser un instrument reparador, ateses les circumstàncies especials en les quals arriben els infants.

No obstant això, cal revisar les condicions de l'internament des de la perspectiva del temps d'institucionalització, dels recursos materials i d'infraestructura del centre, de la qualitat de la relació afectiva amb els educadors i de la ràtio d'infants per educador.

Com el Síndic ja ha posat de manifest anteriorment, els centres de Catalunya no sempre compleixen la condició de ser de petites dimensions, ja que encara n'hi ha tres de més de 40 places, fins i tot algun dels que han estat renovats recentment han quedat amb el mateix nombre de places. Hi ha 36 centres residencials que tenen entre 25 i 30 places, i alguns de 35 places que amb la sobreocupació n'arriben quasi a 40. Hi ha centres situats en edificis antics, grans, amb grans distàncies interiors i amplis espais, ubicats en alguns casos lluny dels nuclis de població, que condicionen i dificulten l'acció educativa.

Cal garantir la formació i les condicions laborals del personal educador

D'altra banda, el centre ha de tenir una ràtio adequada d'educadors per nombre d'infants acollits. Davant d'això, a partir de les queixes i les visites dutes a terme, el Síndic observa ràtios inadequades d'educadors per nombre d'infants acollits, agreujades per la manca freqüent de substitucions de les baixes, que han de tenir una durada de quinze dies perquè es pugui disposar d'educador substitut, i en cas que coincideixin diverses baixes alhora, un educador pot acabar fent la feina de dos. Aquesta situació fa que no hi hagi educadors per acompanyar els infants a les visites amb els pares, al metge, durant les hospitalitzacions, i que de vegades se substitueixin per voluntaris.

També, per acomplir adequadament la tasca socioeducativa, cal garantir les condicions laborals del personal educador en centres. El Síndic ha observat que aquestes condicions no sempre són les més adequades i n'ha demanat la millora.

Sobre les mancances en les condicions infraestructurals de l'espai que s'utilitza com a centre, es pot destacar, per exemple, el cas d'un antic centre d'acolliment per a menors immigrants no acompanyats en una antiga nau industrial, que, per la pressió veïnal, s'ha convertit en un centre residencial d'acció educativa (CRAE) per a infants més petits. En aquest cas, es tracta d'un espai projectat per a una activitat no relacionada amb la residència de persones, sinó per a usos industrials i comercials.

Aquesta circumstància pot constituir per si sola una vulneració de l'article 27 de la Convenció, que reconeix "el dret dels infants i dels adolescents a un nivell de vida adequat per al seu desenvolupament físic, mental, espiritual, moral i social". A més, també es va observar que les condicions d'habitabilitat no eren les que requeria la cura dels infants i la subdivisió en grups no pal·liava aquesta situació.

En conclusió, es considera que de la mateixa manera que no s'ubicaria una escola bressol en una antiga nau industrial no es concep la ubicació d'un CRAE en un espai com aquest, ja que el seu objectiu és la substitució temporal de l'entorn familiar.

També, en altres centres, i pel que fa a la idoneïtat del personal, el Síndic ha detectat l'existència de pràctiques irregulars per part d'alguna entitat que gestiona centres i serveis de protecció, derivades de la manca d'idoneïtat del personal que atén els infants i els ado-

lescents, per la manca de formació adequada, de titulació i de suplències de les baixes, i per les condicions laborals d'aquest personal, que no fan possible l'adequada cura dels infants.

En aquest sentit, el Síndic va assenyalar que, si la vida dels infants en centres ha de ser, per si mateixa, un instrument reparador de l'impacte en els infants de les circumstàncies especials que han patit en la criança, amb presència de maltractaments i negligència greu, cal garantir un treball educatiu especialitzat i una atenció individualitzada, que només són possibles si es compleixen els requisits i les condicions laborals dels professionals que es contracten.

Així, si l'Administració delega la guarda dels infants dels quals exerceix la tutela a entitats, ha de supervisar que la guarda s'exerceixi tenint en compte les millors condicions per a la criança dels infants, tal com s'exigeix als aïlladors i als pares.

Queixa 00540/2011

Professionals de diversos serveis d'atenció a la infància han denunciat irregularitats per part de l'entitat que gestiona diversos serveis, com ara contractació de personal amb categoria d'integrador social sense titulació ni habilitació de cap tipus; manca de substitució d'educadors; sous molt baixos, fins i tot per als que tenen la titulació corresponent; manca de cobertura de places dels responsables dels serveis i manca de titulació ni d'habilitació dels responsables dels serveis, entre d'altres.

El Síndic ha fet arribar al Departament de Benestar i Família les consideracions i els suggeriments següents: a) que es revisin les titulacions i la preparació professional de les persones que exerceixen d'educadors i de coordinadors dels serveis i centres gestionats per l'entitat; b) que s'exigeixi el compliment dels requisits establerts en el Plec de prescripcions tècniques dels serveis adjudicats a l'entitat, respecte del personal de què ha de disposar cada servei, i c) que se supervisi acuradament la cobertura de les baixes dels educadors, sigui per malaltia o per vacances.

[Pàgines extretes de l'Informe Anual 2011. Per accedir al document complet, cliqueu aquí.](#)